

Vimpelin kunta

Arviointikertomus vuodelta 2023

tarkastuslautakunta 5.6.2024

Kunnanvaltuustolle

1. Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tehtävän suorittamiseksi tarkastuslautakunta on perehtynyt valtuuston asettamiin tavoitteisiin ja kunnanhallituksen toimintakertomuksessa esittämiin tavoitteiden toteutumista koskevaan raportointiin. Arviointi perustuu kunnanhallituksen toimintakertomustietoihin, tarkastuslautakunnan haastatteluissa saatuihin tietoihin ja havaintoihin, asiakirjoihin sekä tilintarkastajan raportteihin. Tarkastuslautakunnan arviointi on jälkikäteisarviointia. Tarkastuslautakunnan arvioinnin tulokset raportoidaan valtuustolle vuosittain annettavassa arviointikertomuksessa. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöskokouksen yhteydessä.

Kunnanvaltuusto on valinnut kokouksessaan 9.8.2021 § 76 tarkastuslautakuntaan toimikauttaan vastaavaksi ajaksi seuraavat jäsenet:

	Varsinainen jäsen	Varajäsen
Puheenjohtaja	Juho Savola	Hannu Takala
Varapuheenjohtaja	Teemu Lassila	Soile Kautiainen-Hietala
Jäsen	Johanna Mbye	Laila Järvenpää
Jäsen	Markku Ylispangar	Juha Korkea-aho
Jäsen	Terttu Viita	Jussi-Matti Hilli

Kunnanhallitus on käsitellyt 7.11.2022 § 279 Juho Savolan eropyynnön. Kunnanvaltuusto on valinnut kokouksessaan 6.2.2023 § 6 tarkastuslautakunnan puheenjohtajaksi jäljellä olevaksi toimikaudeksi Harri Hännisen. Tarkastuslautakunnan kokoonpano jäljellä olevan toimikauden aikana on:

	Varsinainen jäsen	Varajäsen
Puheenjohtaja	Harri Hänninen	Hannu Takala
Varapuheenjohtaja	Teemu Lassila	Soile Kautiainen-Hietala
Jäsen	Johanna Mbye	Laila Järvenpää
Jäsen	Markku Ylispangar	Juha Korkea-aho
Jäsen	Terttu Viita	Jussi-Matti Hilli

Vimpelin kunnanvaltuusto on valinnut kokouksessaan 25.1.2021 § 2 kunnan tilintarkastusyhteisöksi tilikausille 2021–2024 ja optio vuodelle 2025 KPMG Oy Ab:n. Kunnan vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut tilikauden aikana HT, JHT Helena Järvenpää. Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2023 arviointia varten vuonna kaksi kertaa. Tilivuoden päättymisen jälkeen tarkastuslautakunta on vuonna 2024 kokoontunut 6 kertaa. Tarkastuslautakunta on laatinut arviointisuunnitelman, joka on pohjana lautakunnan työskentelylle. Lautakunnan työ on pohjautunut kunnallisen päätöksenteon, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seurantaan ja tarkasteluun, viranhaltija- ja luottamushenkilöhaastatteluihin.

Tilintarkastaja on toimittanut tarkastuslautakunnalle vuoden 2023 tarkastusohjelman sekä antanut

tarkastuslautakunnan kokouksissa tarkastuslautakunnalle tietoja tilintarkastuksen etenemisestä sekä esiteltyt väliraportin ja tarkastusraportin tilintarkastuksesta.

2. Edellisen arviointikertomuksen havaintojen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä arviointikertomuksen jälkiseurantaa. Keskeistä arviointityön merkityksen kannalta on se, miten arviointikertomusta ja sen sisältöä käsitellään valtuustossa ja miten arviointia hyödynnetään kunnan toiminnassa.

Kunnanhallitus on käsitellyt kokouksessaan KH § 313 11.12.2023 kommentit ja toimenpiteet arviointikertomuksen 2022 huomioista.

Tarkastuslautakunta käsitteli hallituksen viime vuoden havaintoihin annetut kommentit ja toimenpiteet.

Johtopäätös:

Lautakunta toteaa, että arviointikertomuksessa 2022 esitettyihin huomioihin on pääosin kiinnitetty huomiota.

3. Viranhaltijoiden kuuleminen

Tarkastuslautakunta on kuullut työohjelmansa mukaisesti arviointitapaamisissa kunnanjohtajaa ja hallinto- ja talousjohtajaa. Viranhaltijoita on kuultu valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisen osalta sekä muissa ajankohtaisista asioista. Lautakunta on kokouksissaan kuullut seuraavia viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä: kunnanjohtajaa, hallinto- ja talousjohtajaa, teknistä johtajaa, maaseututoimen johtajaa sekä Vimpelin Vuokra-asunnot Oy:n ja Vimpelin Lämpö Oy:n toimitusjohtajia.

4. Talouden arviointi ja toteutuminen

Vimpelin kunnan tilinpäätös vuodelta 2023 oli 466 tuhatta euroa ylijäämäinen. Vuosikate (1,5 miljoonaa euroa) heikkeni viime vuodesta miltei 400 tuhatta euroa, mutta riitti kattamaan poistot (1 miljoonaa euroa).

Toimintatuottoja kertyi 3,8 miljoonaa euroa, mikä on hieman vähemmän kuin edellisellä vuotena. Toimintakulujen osalta muutos edellisvuoteen sen sijaan on merkittävä. Vuonna 2023 toimintakulut olivat 10,3 miljoonaa euroa. Hyvinvointialueudistuksen johdosta palvelujen ostoihin sisältyvät sosiaali- ja terveydenhoitoon liittyvät kustannukset poistuivat ja toimintakulut vähenivät edellisvuodesta 12 miljoonaa euroa.

Myös verotulot ja valtionosuudet vähenivät hyvinvointialueiden toiminnan alkamisen johdosta. Verotulot olivat 6,4 miljoonaa euroa (vuonna 2022 yhteensä 11 miljoonaa euroa). Laskennallinen tuloslaskelmaan merkittävä valtionosuus oli 1,8 miljoonaa euroa, mutta kotikuntakorvausten vuoksi kunta todellisesti maksoi valtiokonttorille yhteensä 887 tuhatta euroa, joka vastaa yli kahden prosentin kunnallisverotuottoa Vimpelin kunnan kohdalla.

Johtopäätös:

Lautakunta toteaa, että Vimpelin kunnan tulot ja menot ovat muuttuneet merkittävästi vuoden aikana soteuudistuksen johdosta. Kunnan taloudellisesta kantokyvystä huolehtiminen on tärkeää Vimpelin kunnan elinvoimaisuuden kannalta.

4.1 Talouden tasapainoisuus

Kuntalain 119 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Vimpelin kunta sai taseen alijäämän katettua vuonna 2021. Taseeseen kertynyt yli-/alijäämä oli yli 1,6 milj. euroa 31.12.2022 (v. 2021 806 te).

Kunta	2023	2022
Vuosikate (1000 €)	1 467	1 834
Vuosikate €/asukas	552,10	686,2
Tilikauden tulos (1000 €)	466	795
Omavaraisuusaste %	49,13	49,64
Suhteellinen velkaantuneisuus %	99,63	52,59
Vuosikate/poistot %	146,55	176,47
Kassan riittävyys, pv	3,58	4
Lainat €/asukas	4 004,6	4 273,24
Lainakanta (1000 €)	10 640	11 418
Kunnan asukasmäärä	2 657	2 672

Kaavio 1. kunnan talouden tasapainoisuutta kuvaavat luvut

Vuosikate kertoo sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Perusoletus on, että tulorahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöömaisuuden poistojen suuruinen.

Omavaraisuusaste kuvaa kunnan vakavaraisuutta ja kykyä selviytyä pitkän aikavälin sitoumuksista. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. Alle 50 %:n omavaraisuusaste kunnalla kertoo suuresta velkarasitteesta ja heikosta omavaraisuudesta.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka suuri osa tuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi kyseinen tunnusluku on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selvittää velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Tunnuslukujen tarkastelu kuntakonsernin tietojen perusteella. Vimpelin kunnan kohdalla tunnusluvun arvo tarkoittaa, että velkaa on miltei yhtä paljon kuin on vuotuiset toimintatuotot.

Konserni	2023	2022
Vuosikate (1000 €)	1 864	2 764
Vuosikate €/asukas	702	1 035
Tilikauden tulos (1000 €)	611	909
Omavaraisuusaste %	47,38	38
Suhteellinen velkaantuneisuus %	100,99	61,38
Vuosikate/poistot %	149	151

Kassan riittävyys pv	23,45	16,73
Lainat €/asukas	4 564	6 660
Lainakanta	12 128	17 795
Lainanhoitokate	1,82	1,82
Kunnan asukasmäärä	2 657	2 672

Kaavio 2. kuntakonsernin talouden tasapainoisuutta kuvaavat luvut

Kunnanhallitus on teettänyt Inspira Oy:llä selvityksen hyvinvointiuudistuksen taloudellisista vaikutuksista Vimpelin kunnan talouteen. Selvityksen mukaan kunnan talouden ennustetaan olevan ylijäämäinen vuoteen 2027 asti, jonka jälkeen talous kääntyy alijäämäiseksi. Vuoden 2027 päätteeksi taseessa on kertynyttä ylijäämää noin 3,3 milj. euroa, joka laskee alijäämäisten vuosien seurauksena noin 2,1 milj. euroon vuoden 2031 päätteeksi. Selvityksessä annetun suosituksen mukaan Vimpelin kunnan tulee tavoitella seuraavan vuosikymmenen aikana vähintään 1,3–1,4 milj. euron vuosikatetta, jotta kunnan talous on tasapainossa. Suunniteltujen investointien ja niiden vuoksi otettavan lainan rahoittamiseksi vuosikatetta on kyettävä vahvistamaan 0,7–0,8 milj. euroa v. 2031 mennessä. Selvityksen teon jälkeen maailman tilanne on muuttunut, joten Inspira Oy:n selvitys ei ole täysin ajantasainen.

Johtopäätös:

Konsernirakenne muuttui tilikaudella EPSHP:n ja Eskoon siirtyessä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Lautakunta toteaa, että myös konserniin kuuluvien tytäryhtiöiden taloutta tulee seurata säännöllisesti.

4.2. Vertailu kriisikuntia kuvaavien tunnuslukujen raja-arvoihin

Tunnuslukuja tarkastellaan kuntakonsernin tietojen perustella. Kriisikuntamenettelyyn voi jatkossa joutua a) jos kertyneitä alijäämiä ei saada katettua neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta tai b) mikäli kriisikuntakriteeri kahtena vuonna peräkkäin täyttävät asetetun raja-arvon tai mikäli kertynyt alijäämä/asukas on viimeisimmässä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1000 euroa/asukas ja sitä edeltävässä konsernitilinpäätöksessä vähintään 500 euroa/asukas tai c) talouden tunnusluvut ovat kahtena peräkkäisenä vuotena täyttäneet kaikki laissa säädetyt raja-arvot, jotka ovat:

Kriisikuntakriteeri	Raja-arvo	Vimpelin kunta (2023)	Vimpelin kunta (2022)	Raja-arvo
Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia.	< 80 %	149 %	151 %	ei ylity
Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti.	> 22,02 %	22,25 %	22,25 %	ylittyy
Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla. (Huom. velat ja vuokravastuut toistaiseksi tilastoitu vasta vuodelta 2019.)	> 14 085 (2020)	4 567	6 757	ei ylity
Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.	> 0,8 %	1,95 %	1,82 %	ei ylity

Kaavio 3.

Kertynyt ylijäämä/asukas on viimeisimmässä konsernitilinpäätöksessä 966 euroa/asukas ja sitä edeltävässä konsernitilinpäätöksessä 697 euroa/asukas.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tulovero % on korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti. Muilta osin Vimpelin kunta ei ylitä uusien kriisikuntakriteereiden raja-arvoja.

Johtopäätös:

Tällä hetkellä kunta ei ole kriisikunta. Tarkastuslautakunta katsoo, että talouden tasapainottamista on jatkettava edelleen. Velkataakan määrää tulee arvioida hyvin tarkasti niin kunnan kuin kuntakonsernin tasolla.

5. Toiminnan ja talouden tavoitteiden arviointi

Tarkastuslautakunta on tehnyt tilivuoden aikana arviota toiminnan ja talouden toteutumisesta tulosalueittain sekä kuulemalla tilivelvollisia. Tilinpäätöksestä 2023 on luettavissa jokaisen tulosalueen tarkat toiminta-ajatukset, sitovat tavoitteet, mittarit, arvot ja niissä onnistumiset. Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet melko hyvin. Vuoden 2023 talousarvion käyttötalouden osalta määrärahat ovat sitovia bruttomääräisinä: valtuustoon nähden kunnanhallitus- ja lautakuntatasolla ja lautakuntaan nähden vastuualueetasolla. Investoinnit ovat sitovia valtuustoon nähden hankeryhmittäin investointimenot, investointitulot ja investointinetto.

Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen vastuualue sisältää seuraavat toimintamenot: kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, hallinto- ja toimisto, muu toiminta, nuorten työllistäminen, löytöeläinten talteenotto ja säilytys, yhteiskuntasuhteet, toimikunnat, catering, kunnan markkinointi, isännöintipalvelut, sivistystoimen tilaajalautakunnan palkkiot, tukityöllistäminen, maahanmuuttopalvelut ja työmarkkinatuen kuntaosuus.

Muu toiminta sisältää jäsenmaksuja mm. E-P liitto, kuntaliitto, KT-kuntatyönantaja sekä kunnan jakamiin yleisavustuksiin ja kylien kehittämisrahaan varatun määrärahan. Myös joukkoliikenteen tukeminen sisältyy muuhun toimintaan.

Valtuustoon nähden sitovat määrärahat

Kokonaiskustannukset v. 2023 olivat 6 087 884,55 euroa ja tuotot 91 674,69 euroa, alitusta talousarvioon nähden 304 528,55 euroa. Kokonaiskustannukset putosivat edellisestä vuodesta n. 11,9 miljoonaa euroa, johtuen soteuudistuksesta, jonka kustannukset siirtyivät hyvinvointialueille. Tuotot lisääntyivät talousarvioon nähden 62 864,69 euroa, johtuen sivistyspalveluiden ennakoitua suuremmista ostopalvelutuotoista. Lukiopalveluiden osalta kustannukset uhkaavat nousta tulevana vuonna huomattavasti valtionosuus tulkinnasta johtuen. Kunnanhallitus pysyi talousarvion määräämissä raameissa ja alitti ne n. 300 000 eurolla. Tarkastuslautakunta kiittää hyvästä talouden hallinnasta kunnan virkahenkilöitä ja hallitusta.

Vastuualueen yleishallinnon tarkastelua toiminta-kate tasolla Ulkoinen/sisäinen

Yleishallinnon kulut alittuivat talousarvioon nähden 27 129,95 eurolla. Suurimmat menolisäykset tulivat hallinto ja toimistopalveluiden osalta (15 461,41 euroa) ja muu toiminta (22 772,09 euroa). Syynä olivat

tilapäisen työntekijän palkkaus ja jaksotettujen palkkojen lisäkulut hallinto ja toimisto palveluissa. Muu toiminta –kustannuspaikan ylitys tuli asiointiliikenteen ennakoimattomista kuluista. Alituksesta suurin johtui työmarkkinatuen kuntaosuuden alittumisesta suhteessa talousarvioon. Mitkä tekijät vaikuttavat / hankaloittavat työmarkkinatuen kuntaosuuden ennakointia tulevalle vuodelle? Kaiken kaikkiaan budjetointi onnistui hyvin, budjetti alittui 3%:lla. Kunnanhallitus ja virkahenkilöt ovat noudattaneet vastuullista ja tarkkaa taloudenhallintaa. Tarkastuslautakunta kiittää hyvää työstä.

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallisista tavoitteista toteutui 8 ja toteutumatta jäi 2 tavoitetta. Yksi tavoitteista toteutui osittain. Tarkastuslautakunta näkee ”tulevaisuuden ja mahdollisuuksien toimikunnan” yhtenä tärkeistä askeleista etsiä Vimpelille uusia kehityssuuntia ja käyttää pienet resurssit tehokkaasti.

Väestön vähenemisen pysäyttäminen on toteutunut osittain ja siihen on tarkastuslautakunnan mielestä jatkossa panostettava. Monia erilaisia ratkaisumalleja käyttäen (työpaikat, palvelut, markkinointi, matkailu, asuntopalvelut yms.) ja myös näiden sopiva yhteensovittaminen auttavat tavoitteeseen pääsemisessä.

Kuntastrategian tärkeimmistä tavoitteista talouden pitäminen tasapainossa on toteutunut, haastavista näkymistä huolimatta. Tulevaisuudessa talouden haasteita lisäävät valtionosuusjärjestelmä, joka on kohdellut Vimpeliä epäoikeudenmukaisesti. Kevään kehysriihessä valtioneuvosto (hallitus) lupasi tehdä tähän korjauksen ja samalla lisätä kunnille myönnettäviä valtionosuuksia. Toivottavasti tämä tuo helpotusta Vimpelin haastavaan taloustilanteeseen.

Johtopäätös:

Kaiken kaikkiaan tarkastuslautakunta kiittää Vimpelin kunnanhallitusta hyvästä työstä ja tarkasta talouden hoitamisesta.

Tekninen lautakunta

Toimii oman toimialansa palvelujen tuottajana ja päättää valtuuston hyväksymän talousarvion puitteissa tehtäväalueidensa palveluista, palvelurakenteista ja palveluajoista sekä niiden muutoksista ja antaa lautakunnan toiminnan johtamisessa tarvittavia ohjeita. Teknisen toimen tehtävänä on rakentaa ja ylläpitää toimiva infrastruktuuri Vimpelin kunnan alueelle sekä luoda hyvät toimintaedellytykset muille tulosalueille.

Teollisuusalueen kaavan päivitys ja mahdollinen laajentaminen ei tavoitteena toteutunut. Tarkastuslautakunta toteaa, että teollisuusalueiden kaavoittamisen kehittäminen ja jatkuvuus olisi tärkeää alueen yrittäjille. Lisäksi loma-asuntojen muuttamista kaavoituksen kautta omakotitaloksi tulee kehittää Vimpelin asukashoukuttelevuuden lisäämiseksi.

Puistojen ja yleisten alueiden siisteydestä huolehtiminen on tärkeää. Tarkastuslautakunta huomioi, että puistoalueiden hoitamisen osalta budjetti on alittunut 50 tuhannella eurolla. Mitä toimenpiteitä on jäänyt tekemättä? Rantakylän koululle on tilikauden aikana tehty leikkikenttä. Tarkastuslautakunta miettii, onko Vimpelissä lapsille leikkipuistoja riittävästi?

Johtopäätös:

Enimmäkseen teknisellä toimella palvelu on lähtenyt kehittymään parempaan suuntaan ja tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

Tarkastuslautakunta huomauttaa edelleen kiinteistörekisterin päivittämisen tärkeydestä. Onko samalla mahdollista tarkastaa myös jätehuollon tilanne tonteilla?

Investointien toteutukseen tulee kiinnittää huomiota ja ylimääräisistä kiinteistöistä tulee päästä eroon. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tarpeettomia kiinteistöjä tulee myydä tai purkaa. Sotekiinteistöjen osalta tulee laatia suunnitelma sen varalle, että hyvinvointialue ei jatka vuokrasopimuksia tai supistaa toimintaansa.

Vesihuoltolaitoksen tavoitteista ei ole toteutunut yksikään. Hulevesijärjestelmään pitäisi saada ratkaisuja, koska se vaikuttaa puhdistetun jäteveden määrään.

Lautakunta on tyytyväinen, että teknisen toimen tilanne kehittyy parempaan suuntaan. Lautakunta kiittää teknistä johtajaa ja muuta henkilöstöä hyvästä työstä tilikauden aikana ja toivoo, että edellä oleviin huomioihin otetaan kantaa ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.

Alajärven sivistyslautakunta / Vimpeli

Alajärven sivistyslautakunta tuottaa Vimpelin sivistys-, varhaiskasvatuspalvelut ostopalvelusopimuksella. Sivistyslautakunnassa on 7 jäsentä. Alajärven kaupunki nimeää lautakunnan jäsenet ja varajäsenet. Vimpelin kunnalla on yksi edustaja puhe- ja läsnäolo-oikeudella. Vimpelin kunnan organisaatiossa on kunnan oma tilaajalautakunta.

Johtopäätös:

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan budjetti on alittunut, joten toiminta on ollut kustannustehokasta. Oppimistulokset ja ylioppilaskirjoitustulokset ovat olleet erinomaiset.

Asiakasmäärän kasvu varhaiskasvatuksessa on hieman laskenut, mutta alle 3-vuotiaiden osuus on lisääntynyt. Tarkastuslautakunta miettii, ovatko tilat sopivat?

Uuden koulukeskusjärjestelmän osalta kannattaa huomioida tulevaisuuden tarpeet. Oppilasmäärä tulee laskemaan merkittävästi viidessä vuodessa. Ennakkotietojen mukaan Vimpelin valtionosuudet tulevat pienemmän lukion osalta. Myös tämä tulee huomioida tulevien päätöksiä osalta.

Vapaa-aika- ja kulttuurilautakunta

Toimii oman toimialansa palvelujen tuottajana ja päättää valtuuston hyväksymän talousarvion puitteissa tehtävälueidensa palveluista, palvelurakenteista ja palveluajoista sekä niiden muutoksista ja antaa lautakunnan toiminnan johtamisessa tarvittavia ohjeita. Vapaa-aikatoimen tehtävänä on luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveysta edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät.

Johtopäätös:

Tarkastuslautakunta huomioi, että kirjastopalveluita on alettu kehittämään.

Nuorisotoimen puolella on ollut hyvin toimintaa. Kustannukset ovat kasvaneet, mutta käytetyllä rahalla on saatu aikaan paljon hyvää.

Tarkastuslautakunta esittää, että seuraavan vuoden kohdeavustuksia myönnettäessä arvioidaan kriittisesti niitä, jotka eivät ole hakeneet avustusta myönteisestä päätöksestä huolimatta.

Järvi-Pohjanmaan maaseututoimi

Maaseutupalvelujen hallinto vastaa Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueen toimialaan kuuluvien asioiden suunnittelusta, valmistelusta ja toimeenpanosta sekä tuottaa yhteistoiminta-alueen tilaajakunnille niiden tilaamat palvelut ja tekee muut yhteistoimintasopimuksessa ja johtosäännössä määrätyt asiat. Hallinto tukee toiminnallaan maaseutupalvelujen muiden tuotteiden ja toimintojen tehokasta tuottamista.

Johtopäätös:

Lautakunnan mielestä tavoitteet ovat toteutuneet hyvin ja toiminta on ollut pitkään jo hyvällä tasolla.

Ensimmäisen maksuspäivän maksut on maksettu erittäin korkealla prosentilla.

Lautakunta toteaa, että korkeatasoinen toiminta on erittäin tärkeää koko alueelle.

Konserniyhtiöt

Vimpelin kunnan kuntalain (410/2015) mukaiset konserniohjeet on hyväksytty kunnanvaltuuston kokouksessa 11.6.2018 § 39. Vimpelin kunnanvaltuusto päättää kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista.

Vuodelle 2022 kunnanvaltuusto on asettanut seuraaville yhteisöille tavoitteet:

- Vimpelin Vuokra-asunnot Oy (omistusosuus 100,00 %)
- Vimpelin Lämpö Oy (omistusosuus 70,8 %)
- Vimpelin Keskuskiinteistöt Oy (omistusosuus 64,17 %)

Johtopäätös:

Kunta teki SVOP-sijoituksen Vimpelin Vuokra-asunnot Oy:öön ostovelkoja ja kassalainoja vastaan. Tämä vahvisti yhtiön omaa pääomaa ja omavaraisuusastetta. Korkeiden nousu ja asuntokannan ylläpito ovat riski yhtiön taloudelle. Tarkastuslautakunta esittää, olisiko mahdollista, että kunta voisi pääomittaa yhtiötä lisää, jotta yhtiön velkataakkaa pienennettäisiin ja samalla lainojen korkotaakka vähenisi.

Vimpelin Keskuskiinteistöt Oy:n talous on vahvalla pohjalla. Yhtiö saavutti kaikki asettamansa tavoitteet tilikaudella.

Vimpelin Lämpö Oy on nostanut megawattitunnin hintaa 63 eurosta 68 euroon, mikä vastaa nyt valtakunnallista keskiarvoa. Yhtiön kannattavuus on parantunut ja talous on vakaalla pohjalla.

6. Henkilöstö

Tilikauden aikana tarkastuslautakunta kuuli kunnan hallinto- ja talousjohtajaa ajankohtaisista henkilöstöasioista. Vimpelin kunta julkaisee erillisen henkilöstötilinpäätöksen 2023, jossa on tarkemmin kuvattu henkilöstöön liittyviä asioita sekä kehitykseen vaikuttavat seikat ja tavoitteet. Henkilöstötilinpäätös vuodelta 2023 on tehty Kuntatyönantajien uuden suosituksen pohjalta.

Kunnassa oli vuoden 2023 lopussa palvelussuhteessa 36 henkilöä. Koko henkilöstön keskimääräinen ikä vuonna 2023 oli 49,8 vuotta. Ennusteen mukaan eläkkeelle jäävien määrä kasvaa edelleen. Ennusteessa on käytetty Kevan laskelman mukaista henkilökohtaista painotettua eläkeikää tai eläkeuudistuksen mukaista alinta eläkeikää.

Terveysperusteisia poissaoloja vuonna 2023 oli yhteensä 326 kalenteripäivää, joka on prosentteina 6,29 %. Poissaolojen määrä on pienentynyt henkilöstön vähentymisen johdosta.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaa koskevat lakimuutokset tulivat voimaan 1.1.2014. Kunnanhallitus hyväksyy vuosittain Vimpelin kunnan henkilöstö- ja koulutussuunnitelman. Suunnitelman mukaan Vimpelin kunnassa koko henkilöstöllä on yhdenvertaiset ja tasa-arvoiset osaamisen kehittämisen mahdollisuudet. Kun koulutusta suunnitellaan, lähtökohtana on aina työyhteisön toiminta ja työyhteisön tarpeet. Koulutustarpeet ja –mahdollisuudet selvitetään yhteistyössä yksikön henkilökunnan kanssa. Kaikkeen koulutukseen liittyy palautteen antaminen = koulutukseen osallistuneet antavat palautetta omassa työyksikössään esimiehelle, työtovereille ja alaisille.

Vimpelin kunnalla on käytössä koko henkilöstölle ja luottamushenkilöstölle Eduhousen webinaarikoulutuslisenssi, jossa voidaan ilman eri maksua osallistua koulutuksiin verkossa. Samoin kunnalla on lisäksi käytössä Eduhousen koulutuslisenssi toimistotyössä tai esimiestehtävissä toimiville; koulutuksen sisällöt painottuvat talous- ja henkilöstöhallinnon koulutuksiin sekä esimiestehtävissä olevien koulutuksiin. Koulutukset ovat ajasta ja paikasta riippumattomia.

Työterveyspalvelut on hoitanut TT Botnia Oy 1.1.2021 lukien. Kela korvaa sairaanhoitosopimukseen kuuluvista menoista 50 % ja lakisääteisen työterveyshuollon kustannuksista 60 %. Vuoden 2023 työterveyshuollon kustannukset olivat yhteensä 35 888,19 euroa (v. 2022 27 071,53 €), josta lakisääteisen työterveyshuollon kustannukset 20 071,24 euroa; sairaanhoitosopimuksen kustannukset 15 816,95 euroa.

Johtopäätös:

Henkilöstön hyvinvoinnista on pidetty hyvää huolta ja ikäjakauma on nuorenaamaan päin.

Lautakunta kiittää henkilöstöä työpanoksesta Vimpelin kunnan hyväksi.

7. Yhteenveto

Vimpelin kunnan tilikauden ylijäämä oli 466 tuhatta euroa. Verotulot ovat pudonneet hyvinvointialueuudistuksesta johtuen 11 miljoonasta eurosta 6,4 miljoonaan euroon. Lainamäärä asukasta kohden on 4004 tuhatta euroa, kun se vuonna 2022 oli 4273 euroa. Taseessa on nyt ylijäämää 2 066 tuhatta euroa, joka antaa puskuria tuleville vuosille. Sitä olisi hyvä nostaa 3–4 milj. euroon, jolloin tase olisi riittävän suuri yllättäviä tilanteita varten.

Talousarvio on laadittu hyvin. Talousarvion laadinta ja talousarviossa pysyminen ovat parantuneet huomattavasti edellisistä vuosista. Tarkastuslautakunta kiittää talousosastoa hyvästä työstä.

Valtion talous on osittain kriisiytynyt ja tämä tulee vaikuttamaan kuntien valtionosuuksiin. Vimpelin kunta on valtionosuuksissa nettomaksaja. Tilikaudella 2023 Vimpelin kunta maksoi takaisin valtionosuuksia 877 tuhatta euroa. Tämä vastaa yli kahden prosentin tuloverotuottoa Vimpelin kunnan osalta. Valtionvarainministeriö on tiedostanut kuntamme osalta tämän vääristymän ja on luvannut korjata valtionosuuksia oikeaan suuntaan. Mikäli korjausta ei tule, niin kunnan talous on vaarassa kääntyä alijäämäiseksi vuonna 2024. Talouden tasapainottamistyötä on hyvä jatkaa ja löytää uusia säästökeinoja. Investointien osalta tulee miettiä kokonaistaloudellisesti järkevimpiä ratkaisuja.

Tarkastuslautakunta esittää, että valtuusto edellyttää kunnanhallituksen ja lautakuntien käsittelevän arviointikertomuksen 31.10.2024 loppuun mennessä ja antavan selvityksen arviointikertomuksessa esitettävien havaintojen johdosta mahdollisesti suoritettavista toimenpiteistä edellä mainittuun ajankohtaan mennessä.

Kunnanhallituksen odotetaan ottavan kantaa kattavasti koko arviointikertomuksen sisältöön tulosalueiden kannanottojen lisäksi. Kunnanhallituksen käsittelyn jälkeen vastaukset tulee toimittaa tiedoksi kunnanvaltuustolle ja tarkastuslautakunnalle, joka tarpeen mukaan voi vielä pyytää tarkennusta kannanottoihin.

Tarkastuslautakunta kiittää kunnanjohtoa ja koko henkilökuntaa hyvästä yhteistyöstä vuonna 2023. Lisäksi lautakunta kiittää kunnan henkilöstöä siitä, että haastavasta taloustilanteesta huolimatta kunta teki taloudellisesti ylijäämäisen tuloksen.

8.0 Allekirjoitukset

Vimpelissä 5. kesäkuuta 2024

Harri Hänninen

puheenjohtaja

Teemu Lassila

varapuheenjohtaja

Johanna Mbye

jäsen

Markku Ylispangar

jäsen

Jussi-Matti Hilli

varajäsen